

Bu sayfa Őu linkten yazdırılmıŐtır:
[<http://www.risaleonline.com/soru-cevap/sebebler-ve-sonuclar>]

[Allah](#)
[Dünyadaki İmtihan](#)
[Muhtelif](#)

[Allah'ın İsim ve Sıfatları - Marifetullah](#)
[Dünya Hayatı](#)

Soru

Sebebler ve Sonuçlar

Aynı sebebler aynı sonuçları doğurur diyorlar. Dolayısıyla biz sebepleri yaparsak sonucu haŐa biz kendimiz belirleyebiliriz deniliyor. Sebebler %100 aynı olsa bile sonuç hep aynı olurmu, bu durumda sebeblere haddinden fazla değer verilmiŐ olmazmı?

Cevap

Cenab-ı Hak bu dünyada pek çok hikmetler için müsebbebatı sebeblere baęlamıŐ. Hadiseler adetullah üzere cereyan ediyor. Dolayısıyla sebebler yüzde yüz aynı olursa normal Őartlarda (Cenab-ı Hak aksini murad etmezse) aynı netice elde edilir denilebilir. Mesela aynı özelliklerde imal edilen bir ampul aynı voltaja bağlandığında hep aynı Őiddette ıŐık verir. Yine aynı özelliklerde imal edilen bir araba aynı Őartlarda aynı hız ile gider. Bu örnekler çoğaltılabilir. Durumun böyle olması sebeblere fazla tesir vermek anlamına gelmez. Çünkü biz her halükarda o sebeblerin bir tesiri olmadığını tesirin ancak kudret-i ilahiyeye ait olduğunu biliyoruz. Cenab-ı Hakk imtihan gereği veya insanlara rahmetinden onların hadiseleri anlayabilmeleri ve ona göre hayatlarını nizama sokmaları gibi hikmetlere binaen böyle yapıyor. Eğer sebebler aynı olduğu halde her defasında sonuçlar farklı olsaydı fen ve ilim nasıl oluşacaktı? İlim dediğimiz Şey sebep-sonuç arasındaki bağlantının keŐfinden ibaret değil midir? Aynı özelliklerde üretilen bir araba gaz pedalına aynı oranda bastığımız halde her defasında farklı hızlarda gitse arabayı nasıl sürebiliriz. Veya ampul her defasın da farklı ıŐık verse odamıza kaç wattlık ampul takacağız? Demek ki aynı sebeblerin neticesinde aynı sonuçların yaratılması bizler için rahmettir.

Bununla birlikte Cenabı Hak kendi koymuş olduğu şeriat-ı fitriye diye tabir edilen kanunlara uymak zorunda değildir. Her şey Allah'ın iradesine bağlı olduğunu göstermek için her kanunun şaz veya şuzuzat tabir edilen istisnalarını da koymuştur. Mesela İsa aleyhisselamın babasız dünyaya gelmesi gibi.

Yukardaki izahlardan sonra sebeblere bakışımız nasıl olmalı ona da değinelim.

Sebebe-sonuç ilişkisi zorunlu değildir. "Sonuçlar zorunlu olarak sebeplerden meydana gelirler" düşüncesi ehl-i sünnet alimlerinin görüşü değildir. Bu kanaat felsefecilere aittir. Eğer böyle düşünülürse Allah'ın iradesi iptal edilmiş olur. "Belli sebepler oluştuğunda sonuçlar meydana gelmek zorundadır" diye düşünmek Allah'ı mecbur tutmak anlamına gelir. Her sebep olduğunda sonuç var olacaktır. Allah bunu bu şekilde yaratmak zorundadır gibi batıl bir düşünce oluşacaktır. Halbuki Allah dilediğini yapar dilemediğini yapmaz. Sebepler sonuçlar için sadece birer araçtır. Allah'ın adeti sonuçları belli sebeplerle yapmaktır. Fakat yapmak zorunda değildir. Dilerse sonucu verir. Dilemezse vermez. Bugüne kadar susuzluğumuzu hep su ile giderdik. Açlığımızı ise gıdalarla karşıladık. Allah'ın adeti/kanunu böyle cereyan etti. Bizler de bu alışkanlıktan dolayı açlığı gıdanın giderdiğini, susuzluğun su tarafından giderildiğini zannettik. Ama tonlarca su içse suya kanmayacak insanlar, ne kadar çok gıda alırlarsa doymayacak kişiler görürüz. Sebebe-sonuç ilişkisini zorunlu görenler sebeplerin etkisiz/aciz kaldığı durumlarda ümitsizliklerini ne ile giderebilirler. Bu düşünce insanları tam bir ümitsizliğe atar. Böyle düşünen bir insanın çaresiz bir hastalığa yakalanması durumundaki hali gibi. Mucizeler sonuçların, sebeplere zorunlu olarak bağlı olmadığını gösteriyor. Öyle olsaydı İbrahim'in (as) ateşte yanması, İsa'nın (as) doğmaması gerekirdi. Yunus'un (as) balığın karnında ölmesi gerekirdi. Her evlenen sağlıklı çiftin çocuk sahibi olmaları gerekirdi. Her ölümcül hastalığa yakalananların ölmesi gerekirdi ki hasta bakıcıların ölüp bu hastaların iyileştiklerini çok defa görüyoruz. Demek ki sebeplerin bir tesiri yok. Sebepler ilahi icraatin bazı hikmetler gereği bir perdesidir. Müslümanların sebeplere ciddi yapışması ise Allah'ın emri olması, hikmeti gereği olmasından dolayıdır. Yoksa düşünce dünyasında bir Müslüman sebeplerin gerçek bir etki/yetki/etkin olmadığı düşüncesini taşır.

Ayrıca bu linke de bakınız.

<http://risaleonline.com/soru-cevap/sifayi-sebeblerden-bilmek>